

Nemokamas, anonimiškas ŽIV ištyrimas per 1 minutę

AKTUALIJOS

Teisininkė: neapykantos nusikaltimų dar nesame supratę

👤 Izabelė Švaraitė 🕒 2017 10 17

Lietuviai dažnai mėgsta pasigirti, kokia didi ir tolerantiška jų valstybė kadais buvo, tačiau globalėjantis pasaulis verčia atsimerkti ir prisipažinti, kad dabar pakantumo kitataučiams ypač trūksta. Baiminasi pabėgėlių, dėl geopolitinės įtampos kenčia šalyje gyvenantys rusai ir lenkai, o šaipymasis iš romų bei žydų vis dar „nurašomas“ tradicijoms. VšĮ „Europos žmogaus teisių fondas“ atstovė, advokato padėjėja Evelina Dobrovolska mano, kad nors įstatymai, reglamentuojantys rasizmo ir ksenofobijos apraiškas, oficialiai atrodo gerai, praktiškai sistema beveik neveikia.

Evelina Dobrovolska. Asmeninio albumo nuotr.

Niekinama anonimiškai

Rasizmo ir ksenofobijos formų esama įvairių, tačiau labiausiai akivaizdžios ir lengviausiai užfiksuojamos, pasak E. Dobrovolskos, yra internetiniuose komentaruose išreiškiamos nuostatos. Ir nors dažnai tokie pasisakymai ginami žodžiu „nuomonė“, Lietuvoje neapykantą kurstanti kalba gali užtraukti ir baudžiamąją atsakomybę.

Deja, tokios apraiškos teisės saugos institucijų dar nėra traktuojamos pakankamai rimtai. Nuo 2010 m. VšĮ „Europos žmogaus teisių fondas“ pateikė apie 600 skundų dėl galimo neapykantos kurstymo tautiniu pagrindu, tačiau vos 50 komentarų buvo pripažinti įstatymo pažeidimais. „Dažniausiai teismas nustato, kad tai – arba juoko forma, arba nepakankamai rimta, kad būtų taikoma baudžiamoji atsakomybė. Deja, bet daug komentarų tuomet tiesiog atkrenta. Nevyriausybinių organizacijų gana dažnai susiduria su institucijų išvadomis, kad, jei nėra liepiamosios nuosakos arba tiesioginio skatinimo susidoroti, tai nusikalstamo elemento nėra“, – aiškino teisininkė. Dėl to, pasak jos, tokios frazės kaip „reikalingas fiureris“, nebūtų traktuojamos kaip neapykantos kalba.

Ironiška, kad komentarų (o būna ir atvirai žiniasklaidoje) skiltyje kartais pasirodo teiginių, jog rasizmo Lietuvoje nėra, tačiau būtent šioje erdvėje ir išliejama daugiausiai neapykantos, nuo kurios ypač kenčia skirtingos etninės bendruomenės. „Viskas labai priklauso nuo geopolitinės situacijos, bet mes matome, kad taikiniai visada tie patys. Jei pabėgėlių krizė, tai – migrantai, jei kalbama apie Putiną – rusai, jei kyla konfliktas su Lenkija – lenkai“, – pastebi E. Dobrovolska, pridurdama, kad apie romus, nuo seno gyvenančius Lietuvoje, taip pat prirašoma baisių dalykų.

Neapykanta – ne nusikaltimas

Pagal statistiką, neapykantos nusikaltimų (ne tik prieš kitataučius) Lietuvoje fiksuojama ypač mažai. Ir tą lemia ne vien institucijų nenoras tirti papildomas incidento aplinkybes. E. Dobrovolska įsitikinusi, kad tai susiję ir su tuo, kad mūsų kultūroje iki galo nėra išgryninta, ką mes laikome rasizmu, ksenofobija ir patyčiomis kitų grupių atžvilgiu. Kaip pavyzdį ji pateikė Užgavėnių tradiciją šaipytis iš romų ir žydų. Ilgą laiką folklore nematyta

problemos, nors dabar šie klausimai vis dažniau keliami ne tik nevyriausybinių organizacijų diskusijose.

„Reikėtų suprasti, kad neapykantos nusikaltimo samprata yra pakankamai nauja. Pavyzdžiui, vagystę mes suvokdavome kaip nusikaltimą, kai kas nors, tarkim, ateina ir atima pinigine. Tačiau dabar žinome, kad apvogti galima ir elektroniniu būdu. Įsisąmoninimas, kad nepagarbių komentarų rašymas gali būti baudžiamas, yra laiko, be abejo, mentaliteto ir mokymų klausimas“, – sako teisininkė.

Viena iš problemų – nukentėjusiųjų nenoras kreiptis į teisėsaugos institucijas, kartais aukos tiesiog nežino, kaip tą padaryti. Anot E. Dobrovolskos, mišrios šeimos daug keliauja ir negyvena vienoje valstybėje, tad įsisąmoninti teisinį reglamentavimą nėra lengva. Jei lietuvių kalba informacijos rasti galima, angliškai ar rusiškai jos tikrai nėra daug. „Situacija analogiška diskriminacijai. Maža dalis žmonių nutuokia, kur kreiptis. Tikėtis, jog asmuo skųsis nežinodamas savo teisių, yra gan naivu“, – teigia E. Dobrovolska.

Jei nukentėjusieji ir pasiryžę ginti savo teises, nereiškia, kad teisėsauga noriai atsižvelgs į papildomas aplinkybes: asmuo turi įrodinėti, kad priklauso socialiai pažeidžiamai grupei, pats inicijuoti sunkinančių aplinkybių taikymą. Bene ryškiausias šių metų pavyzdys – Rasos ir Sumito Singh Deswalų byla. Kaune užpulta nėščia moteris ir jos vyras, indų kilmės Airijos pilietis, išvadintas „babajumi“, savo tiesą įrodė, tik kai kreipėsi į aukštesnės instancijos teismą. Kauno apygardos teismas pakeitė apylinkės teismo nuosprendį, jog du jaunuoliai pažeidė tik viešąją tvarką. Jiems atstovavusi E. Dobrovolska pabrėžė, kad sutuoktiniai nereikalavo jokios kompensacijos – jie tenorėjo, jog išpuolis būtų pripažintas neapykantos nusikaltimu. Deja, tačiau daugybė kitų nukentėjusiųjų nėra pasiryžę įrodinėti. Juoba, kad procesai yra atviri, tad jie gali susidurti ir su nepageidaujamo viešumo problema.

Spalio 19 d. Kaune vyksiančio dokumentinių filmų festivalio „Nepatogus kinas“ metu bus rodoma režisieriaus Raoulo Pecko juosta „Aš nesu tavo negras“ (angl. I Am Not Your Negro). Filme rašytojo Jameso Baldwino vardu pasakojama apie rasizmą ir neapykantą JAV. Po filmo vyks diskusija, apžvelgsianti šių dienų situaciją laikinojoje sostinėje, „[Rasizmas. Neapykanta. Saugumas. Ar Kaune galima gyventi?](#)“. Pradžią – 18:30 val. kino teatre „Cinamon“.

Tekstas parengtas remiant Europos Sąjungos „Rights, Equality and Citizenship Programme and Pilot Projects 2014“ programai. Už teksto turinį yra atsakingas žmogaus teisių portalas manoteises.lt, jis neatspindi Europos Komisijos nuomonės.

Like Share 112 people like this. [Sign Up](#) to see what your friends like.

Evelina Dobrovolska neapykantos nusikaltimai Nepatogus kinas rasizmas VŠĮ „Europos žmogaus teisių fondas“

KOMENTARAI (0)

RAŠYTI KOMENTARĄ

Vardas

El.pašto adresas (nebus skelbiamas viešai)

Komentaras

[Komentavimo taisyklės](#)

SU TAISYKLĖMIS SUTINKU. SKELBTI

SUSIJĘ STRAIPSNIAI

Kurtieji ir teatras: ar sulauksime aktorių profesionalų?

2017 10 26

Jonas Ruškus: Ne neįgalieji, bet požiūris į juos yra primityvus

🕒 2017 10 24

Margarita Jankauskaitė: nesantuokiniai vaikai – anoks mūsų laikų fenomenas

🕒 2017 10 23 💬 3

Smurto šeimoje grimasos Lietuvoje: būtų gerai, kad gydytoja ar kirpėja ne tik išklaustų, bet ir praneštų tarnyboms

🕒 2017 10 19

„Nepatogus kinas“ jungiasi prie kampanijos „Už saugią Lietuvą“ ir pristato smurto šeimoje prevencijai skirtą programą

🕒 2017 10 16

Portalo manoteises.lt diskusijos kelias po Lietuvą, pasitikrink, ar bus tavo mieste

🕒 2017 10 10 💬 1

„Nepatogaus kino“ ekrane –filmai apie lyties spektrą

🕒 2017 10 04

Kaip nerimtas juokelis darbe gali tapti nepakeliama našta (Kokia tavo istorija?)

🕒 2017 09 18